

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Cuvântarea

P. S. Sale Domnului Episcop diecezan **Ioan I. Papp**, rostită la deschiderea Sinodului eparhial din anul 1909.

*Hristos a înviat!
Dlor Deputați!*

Cu ziua de ieri a încetat atât mandatul deputaților sinodali aleși înainte cu trei ani, cât și a celor aleși în cursul și pe restimpul periodului expirat, iar astăzi deodată cu celelalte dieceze surori din mitropolia noastră ort. răsăriteană din Ungaria și Transilvania, eparhia noastră încă întră într'un nou period de activitate pentru desvoltarea și întărirea vieții ei bisericești.

Când astfel ne cugetăm, că și acestui period, întocmai ca și celorlalte 13 perioade expirate, i-a premers alegeri nouă, — când ne mai dăm samă, că moșii și strămoșii nostri au fost lipsiți veacuri de-arândul de acest drept constituțional, să cuvine nouă înainte de toate să dăm și acum întocmai, ca și la toate alte asemenea ocaziuni, expresiune vie celei mai sincere și mai loiale mulțumite și recunoștințe a noastre față cu toți acei factori, cari au inițiat, promovat și după veacuri de restriște au redat bisericii noastre dreptul liberei întruniri în adunări publice, pentru promovarea și ajungerea scopurilor ei religioase-morale, culturale și economice.

Îndeplinindu-ne astfel datorința de gratitudine către toți ocrotitorii și sprijinatorii intereselor sfintei noastre biserici, nu pot să retac bucuria și mângăierea, ce o simte sufletul meu în acest moment, când după cursul unui an de zile văd în jurul meu întreaga biserică vie, iubitul meu cler și popor eparhial, reprezentat prin Domniile Voastre Dlor deputați, veniți din apropiere și din depărtare, ca să vă exerciați drepturile și să vă îndepliniți datorințele încopciate cu mandatul primit dela trimițătorii Dvoastră, în puterea legii, bazate pe sfintele canoane ale sfintei noastre biserici apostolice-sinodale, și asigurat prin legile pozitive ale iubitei noastre patrii.

Sum convins, dnilor deputați! că și Domniile Voastre simțiți o dozebită bucurie în exercitarea dreptului de conlucrare în administrarea și

conducerea afacerilor diecezane. Dacă însă este mare bucuria Domniilor Voastre Vă încredințez că sufletul meu simte o astfel de mișcare, care dă minții și inimii mele puterea de a mă ridică peste valurile neajunsurilor și peste văzduhul zilnic a greutăților încopciate cu conducerea diecezii. Și bucuria și mângăierea mea își are emanațiunea nu numai din împrejurarea, că la asemenea întruniri pot lua dela Domniile Voastre informațiuni directe despre lipsele și trebuințele eparhiilor mele, ci și în faptul, că am și eu prilejul de a Vă împărtași greutățile încopciate cu conducerea diecezii chiar și în timpuri mai bune, cu atât mai vârtos deci în timpurile grele de astăzi, când biserică noastră și instituțiunile ei trec prin probe grele, cari ne inspiră cele mai serioase îngrijiri de prezentul și de viitorul nostru.

Îngrijirea mea își are sorgintele în faptul bine cunoscut și Dniilor Voastre, dnilor deputați! că în starea actuală a finanțelor diecezii, nu numai nu ne putem extinde la crearea de instituțiuni noi, reclamate de interese superioare ale bisericeii, de interesele culturale și religioase morale ale poporului nostru, dar nu putem augmenta și prevedea după recerintele timpului nici cele existente și nu le putem augmenta și prevedea de aceea, pentru că isvoarele de venit ale diecezei nu corespund nici pe departe trebuințelor, ce se ivesc din an în an și din zi în zi.

Îngrijirea mea se potențiază și prin împrejurarea de notorietate istorică, că greul vieții a împedecat și înapoiat poporul nostru în nizuința lui spre naintare în cultură și bunăstare și acum, e temere, să nu decadă și în simțul său religios neavând noi pretutindenea preoți și neputându-ne crește contingentul recerut tot numai din lipsa neajunsurilor noastre materiale.

Îngrijirea mea în acest punct este cu atât mai mare, cu cât deoparte numărul parohiilor vacante atinge cifra de 90, iar de altă parte prin modificarea art. de lege XIV din 1898 nu numai nu s'a ameliorat, ci din contră s'au îngreunat condițiunile de întregire a dotațiunii preoțești din vistieria statului. Și precum, în lipsa de dotațiune corespunzătoare și sigură, este

cu greu, ca să nu zic imposibil, de a recruta pentru cursul teologic, elemente cu pregătiri superioare, cari în puterea vocațiunii și cvalificațiunii lor să poată înfrunta pornirile curentului de astăzi, dușmănos bisericeii noastre, tot atâta de greu, și aproape imposibil este: să avem preoți cu cvalificațiune superioară în parohiile de prezent vacante și în cele actualminte deplinite cu preoți de cvalificațiune sub 8 clase gimnaziale.

Școala noastră poporală, chemată a da odraslelor nevinovate ale poporului nostru cunoștințele generale de viață, și astfel a pune baza vieții culturale a acestui popor, — a ajuns astăzi într'o situație dintre cele mai grele, din câte a avut parte vre-odată școala unui popor, cum este și poporul nostru, care, pe lângă toată sărăcia lui n'a pregetat a aduce jertfele posibile pentru a să ridică în cultură și bunăstare prin școala sa confesională.

În urma acestei legi, noi nu numai în vederea intereselor sfintei noastre bisericeii, ci chiar și în vederea intereselor bine pricepute ale statului, n'am întrelăsat nici un moment binevenit, din contră, am întrevent cu toată stăruința la parohiile submanuate pentru-ca jertfa adusă până acum pe altarul cultului sale proprii, să-o potenteze tot mai tare — ca astfel să aibă parte și pe viitor de roadele școlii sale confesionale.

Precum însă să va constată din actele și rapoartele speciale, cari urmează în acest obiect, rezultatul muncii noastre intenzive, rezultatul stăruințelor dezvoltate de noi în acest scop nici pe departe nu corespund așteptărilor și dorințelor noastre, nici intereselor generale ale bisericeii noastre, pentrucă: deși un număr însemnat de comune, — unele chiar cu încordarea puterilor, s'au pronunțat pentru urcarea salariului și parte și a cvincvenalelor la suma pretinsă de lege, dar a mai rămas încă un număr destul de mare de comune, cari pe lângă toată însuflețirea, ce o au pentru școala lor confesională, nu sunt în stare a întregi din mijloacele proprii salariul fundamental al învățătorilor lor, la minimul prescriș de lege.

În această situație deci, plină de celea mai serioasă îngrijire de soarta școlilor și astfel de cultură poporului nostru, — dupăce dieceza încă nu poate veni, cel puțin pentru acum, cu obolul său la ajutorarea unor atari comune, — Vener. Sinod îi revine deslegarea problemei grele și cu răspundere pentru acum și viitor: ce propunere să facă Măritului Congres relativ la școlile, pe cari comunele noastre bisericești concerne, nu le pot susține cu mijloacele proprii? având la deslegarea acestei întrebări să țină cont și de împrejurarea, că acordarea ajutorului de stat, dacă s'ar și admite și s'ar cere, este foarte problematică, pentrucă este condițională și dela

atari postulate, a căror împlinire nu atâră numai dela parohia ori comuna susținătoare de școală, ci și dela respectivul învățator.

Sunt de o importanță deosebită afacerile de cari avem să ne ocupăm în sesiunea actuală, dar dintre toate cea mai actuală și cea mai importantă este afacerea școlară, care ca atare privește întreaga noastră metropolie și care face ca privirile credincioșilor să fie ațintite spre toate centrele diecezelor noastre, întrunite în sinoade eparhiale.

Dar tocmai că avem să ne ocupăm cu obiecte de importanță deosebită pentru biserica pe care o reprezentăm în acest sinod, ridic și acum, precum am ridicat în biserica ochii minții și ai cugetului meu la Dumnezeu Tatăl îndurărilor cu rugarea fierbinte: să ne lumineze mintea cu lumina înțelepciunii sale, ca în conștătarile noastre să fim conduși de duhul adevăratei dragoste evanghelice, și pe lângă observarea legilor și a regulamentelor proprii, să păzim și cumpătul vorbei, ca de o parte să ne arătăm și acum ca și totdeauna vrednici de frumosul nostru drept constituțional, iar de altă parte să tindem într'acolo, ca prin soluțiunile ce se vor da afacerilor dela ordinea zilei, biserica noastră și instituțiunile ei, să-și afle în viața ei sinodală ocrotirea, dezvoltarea și apărarea pe toate terenele legale.

După cari toate salutându-Vă de bună soșire cu dulcea salutare »Hristos a înviat«, și pofțindu-Vă mulți ani de conlucrare harmonică spre binele și folosul bisericeii, din care facem cu toții parte, — declar ședința ordinară a sinodului nostru eparhial pentru anul 1909 de deschisă.

Sinoadele.

Astăzi se întrunesc sinoadele eparhiale chemate a delibera asupra afacerilor noastre bisericești în chipul stabilit de cătră sfinții Apostoli. Și chipul este de a rezolvă în numele lui D-zeu și în libertatea conștinței problemele curente ale vieții bisericești. Așa a plăcut Duhului sfânt și nouă, sună formula hotărîrilor sinodale. La aceasta concordantă dintre voința omenească și cea dumnezeiască se recer mari calități etice dela membrii sinodului. Sinodul dar nu este arena luptelor de interese personale ci sfatul îngeresc al credincioșilor. Orice derăire dela acest tip apostolesc înșamnă falsificarea așezămintelor apostolești.

Remarcăm acest spirit apostolesc, care trebuie să se ridice peste mizeriile vieții ce fac nota discordantă a vieții noastre publice. Inimă curată zidește dar întru noi Doamne, atunci, când călcăm pragul așezămintelor Tale, ca să nu ducem în ele întinăciunea patimilor, cari ne turmentează în

lupta de existență, ce o purtăm afară de biserică în societatea dominată de spiritul timpului ireligios.

Spiritul timpului de astăzi este negațiunea spiritului apostolesc. Noi nu putem merge nici pe cărările aceluia spirit ireligios, nici inter utriusque putans, ci hotărît trebuie să mărturisim pe Hristos și să zidim biserică lui, care este cetatea sufletelor noastre, întărită de mâna dumnezeiască împotriva tuturor ispitelor. Ispita străbate numai acolo, unde nu este credință.

Total atârână dela curățenia credinței și a sentimentelor noastre izvorite din această credință. Tu ești credința și pe această credință îmi voi zidi eu biserică mea și nici porțile iadului nu o vor birui pe ia, a zis Mântuitorul Hristos apostolului Pavel, care în numele colegiului apostolesc a mărturisit credința în Mântuitorul Hristos.

Mintea omenească, acest atelier al gândirilor numai umbrită de credință va fi izvorul înțelepciunii, și noi avem mai multă lipsă de înțelepciune decât de putere: Fiți înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbii, zice Mântuitorul Hristos.

Marele Șaguna a avizat la înțelepciunea sinoadelor eparhiale cele trei ramuri ale vieții noastre sociale: economia, cultura și viața religioasă morală. Dacă atâta se vorbește din afară despre noi, fie-ne permis a vorbi și noi despre noi, pentru că noi servim biserică și astfel de profesie suntem ai bisericeii.

Când am intrat în viața constituțională am aflat stări economice ordonate și un abondent capital al sentimentului de jertfă la credincioși; instituțiuni culturale și un învăpăiat dor de cultură; o viață religioasă morală sănătoasă și un capital de însuflețire pentru biserică națională. Problema bisericeii constituționale a fost, să întărească temelii moștenite și să ducă la îndeplinire aspirațiile de progres economic, cultural și bisericesc ale credincioșilor.

Pe terenul economic am înaintat, date fiind condițiunile de înaintare, resursele de venit și chivernisirea conștientioasă. Așa s'au augmentat fondurile vechi și s'au format fonduri noi, cum este fondul preoțesc, dar s'au sporit și necesitățile în măsură mai mare decât fondurile, încât tot nu suntem ajour cu acoperirea necesităților, ci suntem avizați la ajutoare din afară, dacă e să nu cheltuim agoniseala noastră. În economie păstrarea este coroana câștigului, acest *principiu al păstrării* trebuie să fie buzoala aranjării afacerilor noastre economice, păstrarea avutului și crearea noilor resurse de venit, căci numai așa ne putem asigura independența bisericeii.

Dorul de cultură s'a manifestat în chip extraordinar. S'a creat fundațiuni culturale, de cari beneficiază sute de biserici; iar poporul a adus pentru școală jertfe nemai pomenite la alte po-

popoare, contribuțiunea de cult s'a urcat în unele locuri la 100% și mai bine; iar instituturile pedagogice teologice sunt ridicate la nivelul cultural care l'cere timpul de astăzi. Școala a ajuns însă într'o nouă formă, pentru susținerea lor ni-se cer jertfe de cari nu mai suntem capabili pe toată linia. Dela înțelepciunea sinoadelor depinde cum va rezolvă această grea problemă. Între condițiile de a le susține trebuie să domineze *principiul caracterului ei curat confesional* ce i-la dat biserică constituțională.

Se pare însă, că toate forțele noastre au fost concentrate întru consolidarea economică și culturală, neglijând viața religioasă morală. Așa a devenit progresul nostru economic-cultural lipsit de piatra credinței, strică baza pe care nici porțile iadului nu le va birui, precum zice Mântuitorul Hristos. Și dacă nu ne vom concentra acum toate puterile între consolidarea vieții religioase morale; și nu vom pune cultura noastră pe această bază, vom rămânea fără de ea, căci va fi biruită de porțile iadului, cari sunt spiritul timpului modern. Viața religioasă morală să manifestă în cultul intern, credința și nădăjduirea mântuirii prin Dumnezeu, formele ei externe sunt cultul intern jertfa și rugăciunea. Acest cult intern și estern este slab la noi. Răutatea inimei ce-și face orgii în rândurile noastre desfid cultul intern al credinței și al nădejdei în răsplata dumnezeiască, ce dovedește și faptul că bisericele sunt goale, dar mai ales, că scade numărul mărturisirilor, proba esternă a religiosității unui popor. Partea leului în această ireligiozitate o au tocmai intelectualii creați de curentul cultural al bisericeii, prin stipendii etc. Dar să fim sinceri și să recunoaștem, că în mare parte preoțimea poartă vina pentru aceste stări, căci n'a catehizat și n'a dat destulă importanță vieții interne sufletești a credincioșilor ci a fost mai mult administratorul bisericesc. Onoare celora cari și-au făcut deplin datorința, dar acolo este și viața religioasă morală. La rezolvarea rapoartelor bisericești vor avea dar sinoadele să aibă în vedere *principiul regenerării vieții religioase morale*, și chiar deputații sinodali să premeargă cu exemplul bun în cele spirituale. Dezvoltarea vieții religioase morale va restabili apoi și armonia între elementul laic și clerical al bisericeii, care parcă acum este conturbată de faptul, că întră preot și laic nu există o legătură sufletească a unui părinte și fiu sufletesc.

Viața noastră a ajuns în frământarea unei noi epoci, când fiecare cap cugetător are datoria să-și spuie cuvântul. Noi ne achităm de această datorie în fața sinoadelor chemate a da viața literelor de aur depuse în Statutul organic, după care se guvernează astăzi biserică.

Notițe din escurziune.

(Arad, — Fiume, — Abazzia, — Budapesta.)

Valoarea educativă a escurziunilor de studiu a început să pătrundă și în institutele noastre și să convingă pe conducătorii lor despre necesitatea inevitabilă a acestui nou factor educativ. Bărbații puși la cârma institutelor fiind îngrijorați de soarta tinerimei noastre au pus la cale an de an câte o escurziune, la început mai mici, în urmă mai mari după cum au dispus și împrejurările. Astăzi putem zice — spre fala noastră — că și românii știu prețui atari escurziuni, cari îi deschid tinerimei regiuni și lumi nouă cunoscute până atunci numai din carte.

De astfel de idei fiind condus și directorul nostru seminarial P. C. Sa Roman R. Ciorogar a pus la cale cași în anii trecuți și în anul acesta o escurziune sub conducerea d-lui profesor N. Mihulin.

Escurzioniștii 23 la număr parte teologi parte pedagogi ne-am început drumul în 21 Martie (3 Apr.) plecând cu vicinalul „Arad-Csanádi“ spre Segedin pe un timp ploios, care de altcum n'a avut nici o influență nefavorabilă asupra spiritului viabil ce domina societatea escurzioniștilor, căci doinele românești cu melodiile lor însuflețitoare executate de câțiva cântăreți buni au suplinit plăcerile, ce ni-le-ar fi procurat o eventuală vreme frumoasă.

Cu toate acestea totuși am văzut în apropierea căii ferate multe lucruri interesante, așa am văzut din apropiere satul fruntaș Pecica, care susține o școală cu șase învățători, în el să pot vedea curți economice îngrijite. Ajungând la Mezöhegyes acolo vedem un parc minunat, o fabrică mare de zahar, câteva edificii ale domeniului de stat; în urmă trecem cu trenul prin mijlocul domeniului, atât la dreapta, cât și la stânga ni-se întind arături lucrate foarte bine așa că și forma ei esterioră îți inspiră o plăcere. Temeinicia lucrărilor economice să observe și mai bine atunci când ajungi în hotarul comunei vecine unde numai vezi arături așa frumoase, ei superficiale cum de regulă fac țăraniii noștri.

La Nădlac vedem o fabrică de cânepă cu o mulțime de jirezi de cânepă în jurul ei, la Măcău vedem de a dreapta căii ferate niște grădini de pomări foarte bine îngrijite. Nu peste multă vreme trecem Murășul și ajungem la Kis-Zombor, unde un palat dominial să înalță măestos în mijlocul căsuțelor mărunte ale economilor (foști iobagi în vremurile trecute). Începe a însără, iluminarea electrică a Segedinului străbate în depărtări mari în amurgul sării, și ne vestește că suntem aproape de oraș. Înainte de a intra în Segedin trecem peste Tisa, care în timpul acesta de primăvară eră cât se poate de umflată și infuriată. Suntem în gară, cu toți ne grăbim jos, ca să ne despărțim cât mai iute de cărașul nostru nu tocmai așa plăcut. De fapt îi foarte neplăcută călătoria pe vicinalul acesta, multe neplăceri is în legătură cu el, cari îmi amintesc o schiță umoristică a umoristului Váradi în care satirizează tocmai incomoditățile acestui vicinal. Din gară plecăm cu un motor electric spre centru orașului, pe o stradă salbă și am descălecat la o adevărată csardă (de oraș) unguerească; ocupăm o sală destul de spațioasă și mobilată cu adevărate mobile unguerești, zic unguerești, pentrucă atâția tulipani erau desemnați, pictați și sculptați pe ele, încât ți-se părea că numai din tulipani sunt făcute. Aicea cinăm, ni-să dă o mâncare pentru cei mai mulți necunoscută, și anume câte un „szegedi halpaprikás“. După cină plecăm pedestri spre

gara „Rokus“ pe o stradă destul de spațioasă, dar cu atât mai murdară și după o sgribureală de câteva minute (căci începuse un vânt aspru) ajungem în gară unde cercăm să ne odihnim până la 3 ore dimineața, când plecăm cu trenul mai departe spre Szabatka.

Abia spre Szabatka să luminează și astfel putem privi mai departe și frumsețile acestor regiuni. Aicea ni-se înfățișează șesul ungariei din Bácska ici-colea cu câte o colină mai mică. Să văd curți economice bine îngrijite, ceea ce denotă destoinicia și sârguința proprietarilor, iar pe drumurile de țară șiruri lungi de frăgari frumoși pe ambele porți, ceea ce ne asigură despre ocupațiunea poporului cu creșterea vermicilor de mătase.

Ajungând la Gomboș trecem peste Dunăre pe un timp cât să poate de urât. Dunărea, cași Tisa de ploile acestea primăvăratice atinge culmea țărnicilor însă nu așa de infuriată ca și cealaltă.

La Dályá schimbăm trenul și începem un drum nou prin Croația. Aicea nu vedem nimica ce ne-ar putea interesa până la Bod un orașel ce pare din depărtare a fi curat și frumos, are câteva fabrici și un pod mareț de fer peste Sava. De aicea începând înceată și ninsoarea și astfel putem privi până'n margini valea destul de frumoasă a Savei, ici colea să arată sate în cari nu se prea observe curățenia. Hoi-dele din hotarele comunelor sunt cam rău lucrate ți-se par ca-și nește straturi de legumi.

La gara nouă Gradisca un Ițig cu portocale ne face a surprindere plăcută cu limba românească. Surprinderea cu atât ne-a fost mai plăcută cu cât noi am fost siguri că n'o să mai auzim graiul nostru dulce prin acele regiuni îndepărtate. Nu peste mult trecem peste râul Sava, care esundând câteva zile mai înainte a umplut tot pământul cu apă în dimensiuni colosale de mari. Un sat ce eră în apropierea Savei părea cu totul izolat de uscat. Ce ne părea mai curios prin părțile acestea eră formă esterioră a cășilor; un coperiș țuguat așa că ți-se pare că numai din coperiș constă casa întreagă, că pentruce sunt astfel construite nu înțeleg. Începem a ne apropia de granița Bosnei, suntem la o îndepărtare de 5 km. Să și ivesc pela gări fesuri turcești, erau niște cărași bosniaci, cari așteptau pe niște călători de ai lor.

Cântăreții noștri încep din nou doinele românești cu melodiile lor încântătoare prin ceea ce atrag atențiunea și store admirația publicului croat de prin gările înșirate pe lângă calea ferată. Suntem în gară la Sisec un orașel mic, dar cu atât mai impunător prin frumsețea zidirelor și curățenia ce să poate vedea în tot locul; are o gară minunată iar ce nu poate interesa mai mult este un mormânt roman în apropierea ei.

Peatra care îl acopere în ce privește forma ei este o combinație, din două prizme una în 4 și cea de deasupra în 3 fețe. Este înaltă mai bine de 1 m. și de 2 m. de lungă. În fațadă să poate vedea 2 figuri sculptate iar între ele probabil va fi fost ceva inscripție, nu să poate cunoaște de veche ce-i. Vizavi de de gară să află castelul lui Fraigepon un fel de fortăreață renovată. De aicea plecăm mai departe cu trenul și ajungem la 7 ore seara în capitala Croației în Zagreb unde ținem o pauză de câteva ore. În timpul acesta plecăm cu toți în oraș ca să-i admirăm frumsețile. Și de fapt am și avut ce admiră, căci îndată ce eși din gară mergi printr'un parc minunat de-o lungime colosală, provăzut pe ambele părți cu tro-tuare și alee cu arbori așa zicând seculari. Frumsețea parcului te cucerește dela pasul prim, iar curățenia

și ordinea ce să poate observa a ceea ce uimește. În mijlocul parcului se află teatrul, iar în apropierea lui muzeul. În fața teatrului să află monumentul unui artist. Ajungem în piață, unde să află statua banului lelastic și o figură măiestroasă cu sabia în mâna dreaptă pe un cal uriaș. Am mai cercetat două strade laterale, unde am văzut case vechi în stil medieval, curățenia e cât să poate de observată și pe stradele acestea. În urmă intrăm într'un hotel și luăm câte o cină. Nu știu dacă nu din întâmplare, dar de fapt am nimerit la niște oameni foarte afabili și prevenitori și nu așa după cum i-am cunoscut din descrierile altora. După cină plecăm la gară spre a ne continua drumul mai departe cu o părere de rău, că n'am putut vizita orașul acesta la lumina zilei. Dela Zagreb încolo nu mai putem vedea nimic de bezna întrecului, fiecare cearcă să-și odihnească corpul obosit; când să ivesc zorile zilei ne aflăm deja prin văile și coastele munților „Carst“. Călea ferată ne conduce prin păduri seculare de brazi. Dela Ogulin începând trecem prin mai multe tunele dintre cari cel mai lung e tunelul „Kupjak“ de $1\frac{1}{5}$ km. de lung. Nu peste mult ajungem în regiunea vântului de carst atât de îngrozitor, așa numitul „bora“, care suflă cu turbare zile întregi de a rândul. Iar în timp de iarnă vântul acesta îngroapă călea ferată cu zăpadă măturată de pe coastele munților, astfel că circulațiunea trenurilor în timpul de iarnă este tot întreruptă. În contra lui s'au făcut în locurile mai periculoase zaplazuri înalte de scânduri iar într'alt loc zid de peatră de câțiva km. de lung. Cu toate acestea bora își continuă mai departe jocul său furios fără a lua în samă stavila ce i-s'au pus, căci în avântul ei sălbatic ridică grămezi de zăpadă colosale și le răstoarnă triumfătoare peste zaplazuri pe călea ferată. Ajungând la Delnice ne oprim pentru câteva ceasuri pentru că în gara vecină a deraiat un tren din cauza borei.

Astfel a trebuit să așteptăm acolo un timp îndelungat pe un frig siberian. Dar cu atât ne-a fost mai mare liniștea, când s'a dat signalul de plecare. Trenul pleacă încet și găfâind să strecoară printre coastele munților. Prin văi vedem cotune de sate sărace, căci locuitorii lor trăesc o viață anevoioasă și pământul arător îl cunosc numai din povești. Unicul lor izvor de câștig este păduritul, din acestea își tânjesc viața lor de azi pe mâne și totuși nu să plâng.

Apropiindu-ne de Fiume încep a dispărea și pădurile, din toate părțile ni-să iufățisează numai stânci sterpe într'o culoare cenușie. Sate mai micuțe nu lipesc însă nici prin locurile acestea deșerte și a ceea s'a așezat croatul sărguincios, ca să arete lumii, că el poate trăi mulțumit și în locurile acestea părăginite. Și de fapt te și uimește destoinicia bietului croat, când vezi cum face el din locul stâncos la început grădină de legumi, croampe, iar în urmă face vie așa că nici nu-ți vine a crede că să fie fost cândva și via ceia loc așa sălbatic ca cel din jurul ei. Câtă muncă, câtă trudă nu trebuie până ce vezi nu o astfel de grădină curățită de petri cu cari fac apoi zid în jurul ei, ca bora vântul acela blăstămat să nu măture pământul pe care ei anume îl răsipesc pe suprafața locului curățit de petri.

Astăzi dacă arunci o privire pe coastele pleșuve ale munților din apropierea orașului Fiume nu vezi altceva decât grădinuțe de acestea cași un ce domestic izolate în înfățisarea rece a stâncilor de piatră. Și îți place a privi la ele când ști cătră trudă, câtă sărguincă s'a jertfit pentru construirea lor, o astfel

de sărguincă de care poate numai croatul acela din munți îi capabil.

Trenul grăbește, începe a cobori, semn că ne apropiem de Fiume tot despre aceasta ne asigură o priveliște frumoasă asupra sânului de mare Buccari ceacă ne face pe toți să saltăm de bucurie strigând cu toții la prima privire: „Iată marea“. Străbatem printre ultimii păreții de stâncă și trecem pe sub podul sinucigașilor ce se află la o înălțime amețitoare. Să numește așa pentru că de a ceea să aruncă jos cei ce și-au urit viața; o singură săritură îi curmă frul vieții. Trecem peste râul Fiumara care desparte orașul Fiume de Croația și îndată suntem în gară, o zidire în stil grecesc, care să înalță într'o formă pitorească între plantele sudice. Suntem în Fiume Luni la 12 ore. În primul rând cercetăm pe însuflețitul român și zelosul nostru comerciant fiuman F. A. Degan ca să-l rugăm să ne conducă la vre-un hotel unde să luăm câte un prânz. Românul nostru un om foarte prevenitor îndată și-a lăsat prăvălia și ne-a condus cu cea mai mare afabilitate într'un local unde am și prânzit. După prânz am și plecat momentan prin oraș angajându-ne de cicerone însuși dl Degan care ne-a condus și ne-a esplicat tot ceace ne-o putut interesa, vorbindu-ne cu o vervă care nu cruța vorba, dar nici oboseala. Așa ne-a condus prin port și ne-a arătat diferite vapoară de marfă ne-a esplicat modul cum să încarcă și să descarcă cu ajutorul elevatorului prin ceace să cruță brațul omului și tot odată și timpul. Am mai văzut un magazin uriaș unde descarcă bucatele ce vin din țări streine, precum și cele ce să esportează din țara noastră, precum și alte diferite magazine pentru mărfurile ce circulă prin port. În fața portului să află palatul societății „Adria“ zidirea cea mai frumoasă din întreg orașul. După ce am văzut portul cu toate curiozitățile lui am intrat într'un aquarie de mare unde să poate vedea tot felul de pești mai mari ce se află în marea adriatică precum și raci, păjângini, flori și alte animale de mare toate în stare vie. Toate acestea sunt închise în quadrate de sticlă, cari sunt astfel în tocmită ca apa să se premenească în continuu. De a ceea mergem în grădina publică un parc plin de plante sudice, cari vecinic sunt în stare verde, acolo sunt păduri întregi de lauri izvoară cu apă rece și limpede ca cristalul, am văzut și un fel de șipot cum foarte des să poate vedea prin munții românești; însuși dl Degan ne-a atras atențiunea asupra lui, numindu-l izvorul românesc; nu știu dacă frați italieni ar consacra numele acestui izvor pentru amintirea frateli romeno. Am mai văzut o vizuină artificială, construită într'o formă foarte naturală. Eșim din grăcina publică după ce i-am admirat toate frumșetele și plecăm cu tranvaiul spre casa emigranților, până ce am ajuns la locul designat am mai văzut diferite fabrici; așa de hârtie, de petrol de sloiu, de chimicale, de torpedo al cărui proprietar e un miliard englez.

Suntem în uriașă zidire a emigranților cercetăm în primul rând refectorul unde să află 10 cazane mari în fiecare să fierbe pentru 500 de persoane. Săim în etajul al doilea acolo vedem dormitoarele clasa a II și a III, destul de simple și nu tocmiti așa curate. De a ceea mergem jos și acolo ni-se arată 2 mașini pentru desinfiere, tot a ceea vedem un dormitor cu 200 de paturi pentru ceice vin dela America.

Dela casa emigranților ne întoarcem înapoi și ne suim pe dealul tersator pe 483 de trepte, a ceea să află castelul familiei Frangepan astăzi posesiunea conților Nugent, cari au prefăcut din el criptă familiară. De

De aicea ni-se desfășoară o priveliște minunată peste orașul întreg precum și peste port și peste mare. Să văd la o îndepărtare mare cum plutesc bărcile pescarilor pe suprafața mării. Mai intrăm într'o biserică minorită ce să află tocmai în vârful dealului. Aicea vedem o mulțime de tablouri cari înfățișează vapoară cufundată, purtând fiecare câte o inscripție cu datele referitoare la timpul, locul, călătorii pieriți și alte împrejurări ale cufundării.

După toate acestea ne coborâm jos și până ce ajungem în oraș și însărează.

După cină uni dintre noi să pun să se odihnescă, alți merg la teatru o zidire pompoasă unde joacă regulat o trupă de actori italieni de bun nume. Miercuri dimineața (a 4-a zi din escurziunea noastră) ne-am hotărât să plecăm cu vaporul la Abazia. Până la timpul plecării mai cercetăm într'o hală de pești unde să vând pești pescuiți din marea adriatică; aicea putem vedea toate curiozitățile mării, o mulțime de pești în diferite culori, de diferite mărimi și diferite forme.

Sosind timpul plecării ne îndreptăm spre vapor unde fiecare își ocupă locul său. Înainte de-a pleca vaporul cântăreții noștri îndemnați fiind de Dl Degan, — care nici în timpul acesta nu ne-a părăsit — întonează câteva cântări românești prin cee-ce atrag atențiunea publicului italian, care s'a și făcut cerc în jurul vaporului ca să asculte accentul dulce al unei limbi care și lor li-să părea cunoscută. Însuși căpitanul vaporului un italian a lăsat cărma vaporului și a venit în apropierea noastră ca să ne asculte Vaporul pleacă făcându-și calea întrun mod sgomotos pînă la valurile mării. În timp de o jumătate de oră suntem în Abazia atât de pitorească. Am apucat pe o sosea pe lângă malul mării, care după spusele Dlui Degan e lungă de câțiva km.; aceasta leagă la oaltă locurile de cură Sea Lovrana cu Abazzia. Pe aicea să plimbă publicul, care vine din depărtări mari pentru câștigarea sănătății. De aceia trecând prin parc unde vecinic îți zimbesc flori mirositoare trecem în altă sosea unde stau vilele înșirate, care de care mai impunătoare așa: *Vila Belle-Vue*, cea mai frumoasă, *Vila Augusta Seanette*, *Hermiace*, *Imperial* ș. a. Câteva hotele și cafenele așa: *Cafee Bristol* cea mai elegantă, *Hotel Ertel* vestit prin ieftinătatea mâncărilor. Mai este de amintit că la *Vila Hercules* își are locuința medicul nostru român Dr. Crăciunescu. De aicea am coborât din nou în pace unde am ascultat muzica, privind totodată lumea aristocrată ce să plimbă a lene desfătându-se în farmecul parcului.

Sosește timpul să plecăm înapoi, ne suim pe vapor și ne luăm adio dela acest cuib de frumsețe prin câteva cântări românești pătrunse de duioșia românului. Sosind înapoi la Fiume ne pregătim de drum spre Budapesta. După ce am cercetat tot ce are Fiume mai interesant, ne luăm adio dela Dl Degan mulțămîndui pentru nețărurita bunăvoință ce ne-a arătat'o în tot locul și ne suim pe acceleratul Fiume—Budapesta. Toată călătoria noastră până la Pesta a decurs în timpul nopții așa că n'am putut vedea nimica prin regiunile de eincolo de Dunăre. Abia în apropierea Budapestei să luminează de ziuă, unde vedem în largul câmpurilor pluguri cu câte patru boi brăzdând pământul. La 8 ore Miercuri dimineața suntem în gara de nord. După un dejun luat în fuga mare mergem direct la universitate unde un tinăr rigorosant român ne conduce în aula universității, care în ambele părți are câte o cușcă de fier, — o bună caracterizare a studenților universitari din Budapesta. — Ne mai arată în urmă și o sală unde să țin prelegerile.

Dela universitate mergem la Muzeul național. La intrare statua Contelui Széchenyi, întemeietorul muzeului, cătră bulevard statua poetului Arany. În grădina din jurul muzeului diferite busturi de ale poetilor unguri. În muzeu am putut privi secția mineralogică și zoologică, între ele un mic muzeu al politicianului Deák. — Întrarea se face prin sala celor din lumea veche: monete și medalioane pe care le-a câștigat pământul în revoluția lui de veacuri, trecem pe lângă capetele rânjiților Ichtiosauri și Plesiosauri și oasele domnitorilor din timpul Diluviului și ne aflăm în secția mineralogică aranjată de prof. Dr. Krenner. Mici cristale de diamant incrementate în matricea lor originală încep șirul încornorateilor în diferite culori și forme. Nu știi ce se mai privești și numai întrecăc am putut observa vestitele cristale de Hauerit prea frumoasa colecțiune a opalurilor și calcitelor. — În secția zoologică de după ferestile de sticlă ne privesc spăriatele sugătoare; voiasele, săltărețele și certărețele din ramuri încap bine una lângă alta; sprintenii pești au lăsat apa și beți stau în sticlele cu alcool. Micii carabuși și licurici încheie șirul celor fără strălucire și lumină.

Dela muzeul național trecem în Buda și intrăm în curtea palatului regal, aicea trebuie să așteptăm $\frac{1}{2}$ oră până ce ni-să dă intrare liberă în palat. Înainte de a intra în curtea internă să poate vedea câteva monumente, cari simbolizează originea ungarilor. Întrăm în palat prin sala „Haubsburg“ unde se află bustul regelui, al reginei și al unui prinț de lotaringia; mai trecem prin câteva săli până ce ajungem în sala de dans, pe care o luminează 7000 de lumini. Suim în etagiul al II-lea aicea într'o sală vedem 2 tablouri mari, dintre cari unul reprezintă recucerirea cetății Buda, iar altul pe marele beliduce Eugen de Savoia în urmă trecem prin sala tronului, aicea să află tabloul încoronării, sala Sf. Ștefan, aceasta-i una dintre cele mai frumoase, pe păreții ei se află pictați toți regii arpadiani, după spusele unui servitor de palat sala aceasta a fost tocmai astfel construită și la expoziția din Paris. Mai trecem prin sala de conversație și ajungem în aceia parte a palatului care e rezervată pentru domnitori străini. Tot aicea vedem o sală ce poartă numele lui Deák, acolo să află și bustul lui. Mergem cu un etaj mai sus și acolo vedem muzeul reginei Elisabeta, cu totul constă din două sale; în sala primă să află monumentul reginei, instrumentele ei de călărit, diferite fotografii și epistoale în sala a doua sunt diferite toalete de ale reginei. Aicea să poate vedea și bluza sângerată, pe care a avut'o în momentul asasinării.

Dela palatul regal mergem în biserică lui Matia, aicea să află monumentul regelui Béla III. și al reginei sale. Trecem înapoi Dunărea și vizităm parlamentul, îndată ce intri în el te surprinde un lux și o pompă mare. Aicea am văzut sala ședințelor și aranjamentul ei, sala tronului, sălile ministrilor și sala de lectură, unde să află reprezentată prin foi politice întreaga presă europeană. Am mai văzut intrarea principală pe care o înfrumșează 16 coloane de marmoră de spania și câteva felinare aurite.

După prânz am mers pe inzulă Margit unde am văzut izvorul cu apă minerală și ruinele fostului clăustru de călugărițe. De aicea ne îndreptăm spre calea Andrassy, unde ne punem pe electricul șubteran spre a merge în dumbrava orașului (városliget) aicea nu vedem altceva, decât castelul Huniadeștilor, tot aicea să află și grădina zoologică însă în timpul acela a fost închisă. Ne întoarcem înapoi pe calea Andrassy

pedestri, ca să putem vedea cât mai bine calea cea mai frumoasă a capitalei.

Mai vizităm în urmă și bazilica, pe a cărei ușe principală sunt sculptați cei 12 apostoli. Dintre monumentele marilor bărbați maghiari am văzut următoarele. Andrásyi, Vörösmarti, Petőfi, József Nándor, Deák și Arany.

Cu acestea ni-să găta escurziunea, căci însărează iar în dimineața următoare plecăm spre Arad.

Deși eram oboșiți, nedurmiți și cu totul zdrobiți de oboseala unei escurziuni de 5 zile totuși eram toți într'o stare veselă și vioae știind, că ne întoarcem cu o comoară neperitoare de cunoștințe, culese din bogăția lucrurilor percorse. *Cleopa.*

CRONICA.

Distincțiune. P. S. Sa Domnul Episcop diecezan a binevoit a distinge cu brâu roșu pe Dl aseseor consistorial diaconul *Dr. Gh. Ciuhandu.*

Alegerea dela Caransebeș. Subt acest titlu „Telegrafal Român“ scrie :

„La mâinile Înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și mitropolit Ioan Mețianu a sosit Vineri în 8 Aprilie n. (26 Martie v.) următorul act oficios, trimis din partea Excelenței Sale, Domnului conte Apponyi Albert, ministru de culte și instrucțiune publică :

„Nrul 38443. Dela ministrul regesc unguresc de culte și instrucțiune publică. Excelenței Sale Domnului Ioan Mețianu, Arhiepiscop și Mitropolit gr. ort. român în Sibiu.

„Excelența Voastră Domnule Arhiepiscop și Mitropolit: Majestatea Sa ces. și apostolică regească, prin preinalta rezoluțiune datată în Viena, la 18 Martie anul 1909, nu s'a îndurat a înțări alegerea de episcop gr. ort. român a arhimadritului gr. ort. român Filaret Musta, efectuită din partea sinodului eparhial gr. ort. român caransebeșan, convocat pe 4 Octomvrie anul 1908 la Caransebeș, și în urmare Majestatea Sa ces. și regală s'a îndurat preagrațios a ordona, ca dispozițiile necesare pentru îndeplinirea scaunului episcopesc gr. ort. român din Caransebeș să fie efectuate prin Excelența Voastră.

„Când deci, cu provocare la prețuita reprezentățiune din 12 Octomvrie anul trecut, numărul 344, și pe lângă retrimiteră anexelor ce le avea, am onoare a comunica aceasta preinaltă hotărâre Excelenței Voastre, vă rog ca în înțelesul aceluia și conform §-ului 98 din statutul organic al bisericei gr. ort. române să binevoți a face fără amânare dispozițiile necesare.

„Primiți, Excelența Voastră expresiunea sinceră a deosebitei mele stime.

Budapesta, 2 Aprilie 1909.

Apponyi.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei de *cl. II Șuștiu-Briheni*, în urma încuviințării Vener. Consistor din Oradea-mare de sub N-rul 739/81 B. 1909 se publică concurs cu termen de alegere **30 zile** dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente :

1. Din Briheni câte 2 cor. dela fiecare familie ; 2. din Șuștiu câte 23 litri bucate mixte dela fiecare număr de casă ; 3. stolele uzuat și 4. întregirea dela stat după cvalificațiunea alegândului.

Întrecât înaltul guvern ar decretă Șuștiul și Brihenii de două parohii independente, alegându-l paroh va optă numai pentru una din aceste parohii.

Alegându-l paroh va aveă a catehiza la școala din Briheni fără altă remunerațiune.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt poștiți a-și înaintă rugările instruate conform regulamentelor în vigoare până cu 10 zil înainte de alegere Prea Onoratului Domn Adrian P. Deseanu, protoprezviter în Vașcău ; iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare se vor prezentă la sf. biserică din Șuștiu și Briheni, cu observarea §. 20 din Regulament pentru a-și arată desteritatea în oratorie, tipic și cântări.

Din ședința comitetului parohial ținută în Șuștiu la 2/15 Martie 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu : *Adrian P. Deseanu*, protoprezpiter.

—□—

1—3

Pentru parohia de *cl. III Birtin*, protoprezv. Peștesului, pe baza încuviințării Ven. Consistor de sub 589/72 B. 1909, prin aceasta să publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“. Emolumente : Câte 1 vică și câte 1/2 vică cuceruz sfârmat, dela fiecare număr de casă, precum și 2 cor. 40 fil. recte 1 cor. 20 fil. dela fiecare număr de casă. De aci se detrage competența cantorului și a crâsnicului, după uzul vechiu. 2. Pământ parohial două bucăți (părecele) înțelegându-se și cimiterul, ceace face anual 58 cor. 3. Stolele uzuat. 4. Întregirea dotațiunei dela stat, conform cvalificației alesului. Se observă, că la școlile din Vad, eventual din Birtin — fără privire la caracterul acestora — are să catehizeze regulat la elevii gr. or. fără a așteptă ceva remunerație dela dieceză ori parohie.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt avizați, ca recursele lor ajustate regulamentar, și adresate comitetului parohial din Birtin, să le înainteze subscrisului protoprezviter în Mezôtelegd, în terminul concursual, și cu stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, în vigoare, a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare, în sfânta biserică din Birtin, spre a-și arată desteritatea în cant, tipic și oratorie.

Pentru comitetul parohial :

Ioan Boțoc,
preot, președinte.

În conțelegere cu : *Alexandru Munteanu*, protoprezv.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de *cl. II Călățea*, protoprezviteratul Peștesului, cu aprobarea Veneratului Consistor, prin aceasta se publică concurs, cu termen de **30 de zile**, dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumente : 1. 20 jughere pământ parohial. 2. Casă parohială cu 2 jugh. pământ intravilan. 3. 120 vici bucate, dela 120 numere de case. 4. Stolele obișnuite, cari dau un venit de 80 până la 100 cor. 5. Întregirea dotației dela stat, conform cvalificației alesului.

Catehizarea va provedeă-o necondiționat noul preot, fără a pretinde vre-o remunerație dela parohie ori dieceză.

Doritorii de a ocupa această parohie se avizează, ca petițiile lor ajustate regulamentar, și adresate comitetului parohial din Călățea, să le înainteze subscrisului protoprezviter în Mezôtelegd, având dânșii — cu stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, în vigoare, a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Călățea, spre a-și arată desteritatea în cant, tipic și oratorie.

Comitetul parohial.

Simion Filip,
preot, adm. preș com. par.

Vasilu Caba,
notar.

În conțelegere cu : *Alexandru Munteanu*, protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului vacant de preot din parohia de *cl. II-a Dames*, protoprezviteratul Peștes, pe baza încuviințării Venerabilului Consistor, să publice concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare.

Emolumente: 1. Casă parohială. 2. 7 holde pă-mânt, fânaț. 3. Birul dela 130 de case à 3 cor. = 390 cor. 4. Stolele uzuate, circa 100 cor. 5. Întregirea dotației dela stat, conform cualificației alesului. Se observă, că nou alesul preot este obligat a provedea catehizarea în școala ort. română din loc, fără altă remunerație, dela parohie ori dieceză. Doritorii de a ocupa această parohie, se avizează ca petițiile lor, ajustate regulamentar, și adresate comitetului paroh. din Dames, să le înainteze Prea On. oficiu protoprezv. în Mezôtelegd, având dâșii cu stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul, pentru parohii în vigoare a se prezentă în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Dames, spre a-și arăta desteritatea în cant tipic și oratorie.

Pentru comitetul parohial:

Ștefan Domocoș, *Ioan Sărăcuți*,
preot, preș. com. paroh. notar.

În conțelegere cu: *Alexandru Muntean*, protopop.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului vacant de învățător în *Cetea*, protoprezbiteratul Peștesului, prin aceasta se publică concurs, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

1. Cărtir liber și grădină. 2. În bani gata 204 cor. 3. 12 m. lemne à 6 cor. de tot 72 cor. Întregirea sperativă dela stat, până la suma admisă de lege.

Doritorii de a ocupa acest post, să-și înainteze documentele de absolvare și cualificație în regulă, adresate com. parohial din Cetea, subscrisului protoprezbiter în Mezôtelegd în termen concursual, având dâșii a se prezentă în vre-o Duminică ori sărbătoare în sfânta biserică din Cetea, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Pentru Comitetul parohial:

Alexandru Drimba,
paroh, președinte.

În conțelegere cu: *Alexandru Muntean*, protoprezviter.

—□— 1—3

În urma publicării fără rezultat a concurselor anterioare, prin aceasta pe baza încuviințării Vener. Conz. Nr. 1453/1909, se serie din nou concurs pentru parohia a doua vacantă de *clasa I* din *Tauț*, cu termen de **30 zile** dela prima publicare, admițindu-se în lipsa recurenților de cl. I și recurenți cu cualificație de cl. II, pe lângă următoarele emolumente:

1. Jumătate sesie pământ parohial extravilan. 2. Pentru bir 200 cor., în bani gata dela cult. 3. Stolele îndatinate anume: dela botez 80 fileri, molitiva 14 fil., feștanie 26 fileri, dela cununii 2 cor., dela înmormântări până la 7 ani 2 cor., dela 7—15 ani 4 cor., iar dela 15 ani în sus 6 cor., având preotul pentru aceasta plată a săvârși și slujba eșirii sufletului și sfințirea casei, pentru cetirea unui evangelist (stâlp) cu liturgie și sfințirea casei va avea 12 cor., fiecare evanghelie pe drum 4 fil., la pomeni 26 fil., dela alte servicii obveniende și extrase, după uzul local anterior. 4. Congrua pentru cl. I 129 cor., 80 fil, respective 529 cor. 80 fil.

Doritori de a ocupa această parohie sunt poștiți a-și înaintă recursurile lor ajustate regulamentar la oficiul protoprezviteral în Butyin cu observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, având a să prezentă în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Traian I. Magier*, protoprezviter.

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor eparhial dtto 19 Februarie (4 Maritie) 1909 Nrul 621/1909 prin aceasta se publică de nou concursul pentru îndeplinirea capelăniei temporale sistemizată pe lângă veteranul paroh Constantin Ișfănescu din *Săcusigiu* (pprezbiteratul Timișorii) cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezann.

Beneficiul îl formează jumătate din sesiunea parohială și din trei grădini; jumătate din birul preoțesc și din venitele ștolare. Dele recurenți se cere cualificația de clasa primă, și în lipsă de recurenți cu aceasta cualificație se vor admite la concurs și reflectanți cu cualificația pentru parohii de clasa a doua. Alesul capelan e îndatorat să catehizeze la școlăle confesionale din loc fără altă remunerație. Sarcinile după beneficiul său va avea să le supoarte alesul!

Reflectanții vor avea să se prezente în s. biserică cu observarea §. 20 din Regulamentul pentru parohii spre a-și arăta desteritatea în rituale, cântare și predică.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Săcusigiu, la 25 Ianuarie 1909.

Comitetul parohial

Cu Consezul pprezb: *Dr. Tr. Putici*.

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din *Bârșa* devenită vacantă prin pensionarea inv. Ter. Popa, se deschide concurs cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente: 1.) În bani gata 888 cor. 2.) 8 orgii de lemne à 28 cor. = 244 din cari jumătate sunt pentru sala de învățământ. 3.) conferință 20 cor. 4.) scripturistica 10 cor. 5.) dela înmormântări unde va fi poști 2 coroane.

Dela recurenți se cere să aibă patru clase medii și a conduce în s. biserică cântarea cu elevii.

Recursurile ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din Bârșa sunt a se înainta oficiului pprezbiteral din Buteni (Butyin) în termenul indicat, avânt a se prezenta într-o Duminică ori sărbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Traian I. Magier*, protoprezbiter

Licitațiune minuendă.

Conform concluzului Ven. Consistor diecezan din Arad pe baza planului și preliminarului de spese aprobate sub Nr. 285/909 să escrie concurs de licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a bisericeii gr. or. rom. din *Talpoș* în protoprezbit. B. Ineului cu prețul de exlamare 42,754. cor. 49 fil.

Licitațiunea se va ținea în *Talpoș* în 12/25 April, a. e. la 11 ore a. m. în școala confesională.

Înainte de începerea licitațiunii licitanții au să depună 10% din prețul de exlamare adecă 4275 cor. 49 fil. în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitațiune se pot vedeă la oficiul parohial din *Talpoș*.

Contractul pentru întreprinzător e obligator îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericească numai după aprobarea din partea Ven. Cosistor.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflectanți, în care va avea mai mare încredere.

Licitanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitație.

Talpoș la 8/21 Martie 1909

George Popoviciu,
președ. com. par.